

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ
FƏNN SİLLABUSU

Təsdiq edirəm _____
(kafedra müdiri)

İmza: _____

Tarix: “ _____ ” _____ 2015-2016-cı il

Kafedra: _____ Bioekologiya _____

Fakültə: __ Ekologiya və torpaqşünaslıq _____

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Təbiətin interpretasiyası

Tədris yükü (saat) cəmi: 45 mühazirə 30 seminar 15 praktik (laboratoriya) __

Tədris ili _____ 2015 _____ Semestr __ I __ Bölmə __ azərb (rus) _____

Kredit sayı (hər 30 saata 1 kredit) _____

II. Müəllim haqqında məlumat:

M.S.Mirsəyev k.t.e.n.dosent
(Soyadı, adı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi)

Məsləhət günləri və saatları: _____ günlər _____

E-mail ünvanı: __ ov.tes.dn _ mail.ru _____

İş telefonu: __ (012) 510-37-68

III. Tələb olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

1. Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı, Ekosfera, 2009
2. Effektiv XMOTƏ sisteminə doğru. Biolji müxtəliflik konvesiyasının XMOTƏ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatlandırılması. Bakı, 2005
3. Иванов А. Н., Чижова В. П. Охраняемые природные территории. Москва, 2003

Əlavə: Yusifov E .F., Hacıyev V .C. Hirkan biosfer rezervatı. Bakı, Ə 2004

Fənnin təsviri və məqsədi:

(Fənn haqqında qısa məlumat, onunla şərtləşən fənlər (bilavasitə bağlı olan/uyğun gələn), fənnin tədrisinin məqsədləri. Bu fənni öyrənməklə tələbələrin nəyi biləcəkləri, nəyə nail olacaqları və hansı vərdişlərə yiyələnəcəkləri qeyd edilir)

Kursun qısa təsviri:

İnterpretasiya anlayışı. İnterpretasiyanın metodları. Ekoloji marifləndirmə Ekotrizim və marifləndirmə. Ekoturların kriteriyaları. XMOTƏ-də elmi tədqiqatlar. Azərbaycanda Milli Parkların interpretasiya proqramları.

Kursun məqsədi:

Təbiətin interpretasiyası ekologiyanın tərkib hissələrindən biri olub, landsaftın yaxud hər hansı bir ərazinin element və strukturunun təsvir edilməsi və ya dərinlən araşdırılmasıdır. Təbiəti mürəkkəb və çox sahəli bütöv vahid kimi qəbul edib onu tanımağ və mühafizə etməkdir.

IV. Fənnin təqvim planı:

Həftələr	Mövzunun adı və qısa icmalı	Mühazirə	Məşğələ	Saat	Tarix
	Mövzu № 1 Təbiətin interpretasiyasının məqsədi, vəzirləri və inkişafı Qısa icmalı: İnterpretasiya anlayışı, metodları və tarixi. İnterpretasiya metodları. Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımi səhifələr göstərməklə): 1. <u>XMOTƏ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatnaması</u> 2. <u>Иванов А. Н., Чижова В. П. Охраняемые природные территории. Москва, 2003</u> 3. _____	Mühazirə		2	
	Mövzu № 2 Ekoloji cəmiyyətin formalaşmasında	Mühazirə		2	

	marifləndirmənin rolu. Qısa icmalı: Ekoloji marifləndirmə. Ekoloji şüur, ekoloji təhsil, ekoloji mədəniyyət və улщдщош tərbiyyə Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərilməklə): 1. 1. <u>Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı, Ekosfera, 2009</u> 2. <u>Иванов А. Н., Чижова В. П. Охраняемые природные территории Москва, 2003</u> Mövzu № 3 Milli parklarda marifləndirmə və interpretasiya proqramları Qısa icmalı: Milli parklarda ekoloji maarifləndirmənin əsas istiqamətləri və prinsipləri Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərilməklə): 1. <u>Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı Ekosfera, 2009</u> 2. <u>XMOTƏ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatlanması, 2005</u> 3. _____	Mühazirə		2	
	Mövzunun adı və qısa icmalı	Mühazirə	Məşğələ	Saat	Tarix
	Mövzu № 4. XMOTƏ-da elmi ntədqiqatlar	Mühazirə		2	

	Qısa icmal: X MOTƏ-nin təsnifatı. Elmi tədqiqatların metodları. Elmi tədqiqat işlərinin tipləri Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): 1. Yusifov E .F. Hacıyev V .C. Hirkan biosfer rezervatı. Bakı 2004 2. Иванов А. Н., Чиждова В. П. Охраняемые природные территории. Москва, 2003 3. _____			
	Mövzu № 5 Ekoturizm anlayışı. Dayanıqlı turizm Qısa icmal: Ekoturizmin prinsipləri. Ekoturizmin davamlı inkişafı Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): 1. Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı Ekosfera, 2009 2. X MOTƏ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatlandırılması, 2009 3. _____	Mühzire	2	

	Mövzu № 6 Ekoturizmin növləri və təsnifatı Qısa icmal: Təbiət turizmi, elmi, marifləndirici. rekreasiya. Ekotruzmin təsnifatı Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): <u>1. Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı Ekosfera, 2009</u> <u>2. XМОТӨ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatnaması.2005</u> <u>3. Иванов А. Н., Чижова В. П. Охраняемые природные территории Москва,2003</u>	Mühazirə		2	
	Mövzu № 7 Marifləndirmə ekotruzmi və interpretasiya Qısa icmal: Marifləndirmə ekotruzmin mahiyyəti Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): <u>1.Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı Ekosfera,2009</u> <u>2. Иванов А. Н., Чижова В. П. Охраняемые природные территории Москва,2003</u>	Mühazirə		2	

	Mövzu № 8. Ekoturistlərin seçim kriteriyaları və onların təminatı Qısa icmalı: Ekoloji tədris cığırarı. Təlimləndirici turizim və s. Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərilməklə): 1. <u>XMOTƏ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatlanması, 2005 . 2.Yusifov E .F. Hacıyev V .C. Hirkan biosfer rezervatı. Bakı 2004</u>	Mühazirə		2	
	Mövzu № 9 Bələdçinin (interpretatorun) hazırlanması və əsas prinsipləri Qısa icmalı: İnterpretatorun seçilməsi. İnterpretatorun vəzifəsi .İnterpretatorun hazırlanması yolları. Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərilməklə): 1. <u>XMOTƏ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatlanması.2005.</u> <u>2.Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı</u>	Mühazirə		2	

	<u>Ekosfera.2009</u> 3. _____ Mövzu № 10. İnterpretasiyada fərqli quruplarla işlənmə prinsipləri Qısa icmalı: Məktəblilərlə, tələbələrlə işləmə metodları.Proqramların hazırlanması. Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): 1.<u>Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı Ekosfera2009</u> 2.<u>Yusifov E .F. Hacıyev V .C. Hirkan biosfer rezervatı. Bakı 2004</u> 3. <u>Иванов А. Н., Чиждова В. П. Охраняемые природные территории Москва,2003</u>	Mühazirə		2	
	Mövzu № 11. 10-cu mövzun davamı Qısa icmalı: Yerli icmalar üçün proqramlar.Proqramlarla işləmə qaydaları. Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): 1 <u>Yusifov E .F. Hacıyev V .C. Hirkan biosfer rezervatı. Bakı 2004</u>	Mühazirə		2	

	2. <u>Иванов А. Н., Чижова В. П.</u> <u>Охраняемые природные территории</u> <u>Москва,2003</u> 3. _____ Mövzu № 12. Azərbaycanın MP-da interpretasiya proqramları Qısa icmalı:Şirvan, Ordubad, Göygöl, Şahdağ MP-da interpretasiya proqramları Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): 1.<u>Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı Ekosfera,2009</u> 2. _____ 3. _____ Mövzu №13. 12-ci mövzunun davamı Qısa icmalı: Abşeron, Altiyağac, Hirkan, Ağgöl MP-da interpretasiya proqramları Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): 1. <u>Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı, Ekosfera 2009</u> 2. <u>Yusifov E .F. Hacıyev V .C. Hirkan biosfer rezervatı. Bakı 2004</u> Mövzu №14. Əyani materialların interpretasiyada rolu.	mühazirə Mühazirə Mühazirə	2 2 2		

	Ekomərkəz Qısa icmalı: Visitmərkəz. Ekocığırın təchizatı.MP-da effektiv sərgi Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): 1.<u>Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı Ekosfera2009</u> 2. <u>XMOTƏ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatlanması,2005.</u> 3. _____ Mövzu №15. İnterpretativ resursların mübadiləsi. Qısa icmalı: İnterpretativ resurslar və onların növləri. Resursların qorunması Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərməklə): 1. <u>Sultan-zadə S.V. Milli parkların əməkdaşları üçün məlumat kitabçası. Bakı .Ekosfera,2009</u> 2. <u>XMOTƏ-lər üzrə iş proqramının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər təlimatlanması,2005</u> 2. _____	Mühazirə		2

V. **İmtahanın keçirilməsi forması -yazılı, şifahi, dialoq və ya test.**

VI. **Semestr ərzində qiymətləndirmə və bal bölgüsü:**

Balların maksimum miqdarı – 100 bal.

A) ***Semestr ərzində toplanan maksimum bal – 50 (imtahana keçid bal – 17)***

Dərsə davamiyyətə görə	10 bal
Tələbələrin sərbəst işinə (referat, prezentasiya, tədqiqat işi və s.) görə	10 bal

Qeyd: Plagiat halları qəti qadağandır! Sərbəst işlə əlaqədar bütün tapşırıqların qısa təsviri, təqdim olunma şərtləri, vaxtı və qiymətləndirmə üsulu dəqiq göstərilir.	
Seminar (məşğələ) və ya laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə (eyni fəndən həm seminar (məşğələ), həm də laboratoriya dərsləri nəzərdə tutulduğu halda onların hər birinə 10 bal ayrılır).	20 bal
Kurs işinin hazırlanmasına və müdafiəsinə görə (fənn üzrə kurs işi (layihəsi) nəzərdə tutulmayıbsa, ona ayrılan 10 bal seminar (məşğələ) və ya laboratoriya dərslərinə əlavə olunur).	10 bal

B) Semestr imtahanı nəticəsinə görə - maksimum 50 bal

Hər biletdə – 5 sual, hər suala – 10 bal verilir

Qeyd: Tələbənin imtahandan topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.

C) Semestr nəticəsinə görə qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədər toplanan ballar əsasında):

91 – 100 bal	əla	A
81 – 90 bal	çox yaxşı	B
71 – 80 bal	Yaxşı	C
61 – 70 bal	Kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

VII. Müəllim: Cəfərova Svetlana Qulu qızı b.e.n., dos.

İmza: _____

(soyadı, adı, atasının adı)

Tarix: _____